

Ось в врожайній згоді сорту Симфонія...

Весна

Літос

Симфонія

Факел

Останні ягоди Вікату

Грядки сорту Вікат

Суніця

ділимося досвідом

З великим задоволенням поділюю своїми спостереженнями та дам відповіді на запитання, які постійно надходять письмово й по телефону.

Весь наш город поділений грядочками суніці й вони все більше місця відвоюють у картоплі та іншої городини. Порівнюючи одну й ту саму діляночку землі відведену під картоплю та під суніцю, робимо висновок - дасть більший прибуток грядка суніці. Хочу звернутися до господарів, які не впевнені, чи ростиме на їхніх ділянках ця культура (надходить багато запитань з цього приводу). Я інколи дивуюся: чому в деяких садибах картоплю вирощують на 20-30 сотках, а за ягодами суніці їдуть до іншого селса, або навіть до міста. Любі мої - садіть суніцю, приділіть їй трохи уваги, віддайте часточку любові, й вона у вас ростиме, та щедро віддасть навесні - ярином цвітінням, яким не можна не амалуватися, а влітку - запашними солодкими ягідками. Діти й онуки будуть ласувати, смаченького в зиму заготовите, а як вам сподобається, то й фінансову підтримку матимете в цей кризовий період. Я з дитинства пам'ятаю, що до й школи нас вдягали, і прилядаючи все купували саме після продажу суніці. Земля підтримає завжди, аби було здоров'я та бажання працювати.

В цьому році ми пересвідчилися, що не така страшна криза, як її малюють. На мою думку, добрі господарі завжди мають від власної ділянки землі й запаси на зиму, і прибуток від продажу врожаю. Ще з осені внесені добрива, власні підживлення, прополка й боротьба зі шкідниками та хворобами забезпечили нам цього року добрий врожай. Запашною ягодою *Елькату, Ольвія, Русановки, Біг-Бой, Хоня та Фламінго* ми відкрили сезон збору суніці. Як тільки з'явилася на помийних базару перша привізні ягода, ми почали реалізацію своєї, і відверто кажучи, конкуренції в нас практично не було. З найбільш задоволенням люди купували місцеву ягоду, ніж привізну. І на початок літа, коли потрібно чимало грошей на добрива та засоби захисту рослин, наші грядки щедро нам допомагали і ми, не вагаючись, купували все, що було потрібно для землі та рослин. Добрі люди нас навчили: «Отримав прибуток від землі - поверни 10%». Не вичаюйте з землі останні соки, любіть її, підживлюйте, допомагайте рослинам, не залишайте надовго без нагляду свої діляночки. Боляче дивитися, коли стоять грядки суніці ніби заплесні кілимом, а зверху бур'яни до поясу - врожай зібрати, поради й забули... Тому дуже часто чуємо: «Суніця перевелася». На нашій практиці сорти, які ми вирощуємо (всього їх до 50), не втрачають своїх якостей. Інше питання: хвороби, шкідники - це страшні вороги для всіх культур, якщо не доглянути, то можливо і втратити. Вибачте за таку сумну передмову, але, думаю, зрозуміють мене ті, хто живе на землі і землею - це важка щоденна праця. Хочу звернутися й до тих, хто не має можливості (з тієї чи іншої причини) працювати на землі, а купує городину на базарі - подякуйте добром господареві за те, що виростив, зібрав, привіз і продає вам гарні плоди своєї праці. Гроші - грошіма, а

добре слово ніколи не буде зайвим, і придбана продукція буде нести багато позитивної енергії, яка вам підє тільки на користь.

Тож, для господарів - деякі поради, що ґрунтуються на багаторічному досвіді. Аби отримати надранні врожай, треба добре попрацювати вже зараз. Оскільки ми дуже любимо різні сорти, хочу поділитися нашими спостереженнями й мало надію, що це вас зорієнтує у виборі сорту. Сорт *Елькат* - не надранний (середній), але в минулому році він привернув увагу масовим і швидким дозріванням. В цьому році ризикнули й накрили всю грядку агроволокном, врожай перевершив наші очікування. Ягід на кущах було дуже рясно, після першого збору дозрівання почалося цілими гронами. Краси цієї неможливо описати - це треба бачити: розгортаєш листя, а там все червоне, що навіть і землі не видно від такої кількості ягід! Цей сорт відрізняється від усіх ранніх і надранних сортів чудовим ароматом. Ми спочатку не могли зрозуміти, звідки взявся стійкий аромат суніці в середині травня на нашому городі. Вже звикаєш, що така запашна ягода - це остання ягода ранніх, середніх та пізніх сортів. Ягоди цього сорту мають яскравий вигляд - виблискують, наче володо облиті, всі великі, дрібних немає. Смакові й товарні якості нам дуже сподобалися, тому й розповідаю детальніше. Цей сорт витримує загущені посадки, бо має нешироку листову пластинку й середньої величини кущики. Восени, коли готуємо грядки - садимо по три корінчики близько, відступом 20 см від лунки до лунки, міжряддя 40 см. Ось так, завдяки маленьким хитроцям середній сорт за терміном дозрівання зовсім не поступається нашим раннім сортам. З цьогоорічного досвіду хочу зауважити, що несовб'язко вишукувати надранні сорти, бо середньостиглі та ранні сорти, накриві разом, порадували нас ягодою майже одночасно: різниця в дозріванні складала всього 2-5 днів. Вага, який би не був ранній сорт, всупереч природі він не буде плодоносити до тієї пори, поки не прогрється земля. Надранні врожай ви отримаєте з нейтральних сортів (ремонтантних та безперервного плодоношення): *Брайтон, Селова, Референта, Діамант, Чудо Ліхонсова* та ін. Квітконоси на кущиках цих сортів сформовані вже з осені і з початком тепла вони вмить зацвітають і дають перший урожай.

Після попередніх публікацій до нас надходить дуже багато запитань. Фізично ми не в змозі всім відповісти листами, тому прошу вибачення у наших дописувачів. А тепер відповім на деякі найпоширеніші запитання.

Ось уривок з листа від Олександра Івановича Гимошенка з Черкаської області: «...Які сорти ви нам порадите посадити, щоб бути з ягодою з ранньої весни до осені і не тільки для себе? В які строки підживлювати і чим? Коли і як поливати, і чи можна обійтись без поливу? І мабуть саме головне, як і чим боротись з хворобами і шкідниками? Бо вже був такий сумний досвід, що за сезон грядку, як хорова яликом злила. Ви ж пишете, що у вас на одному місці полуниця росте більше п'яти років, може у вас немає такої напасти, як хрущ. В літературі пишуть, що цьому зарадити не можна і грядки

треба міняти кожні три роки. Може ви зможете мені порадиити що-небудь...»

Коли і як підживлювати?

Починаючи від ранньої весни, коли тільки зійшов сніг, підживлюємо нітроамфоскою - рівномірно розсипаючи по всій грядці (пам'ятаю, як це робив мій тато - наче засів). Як можна раніше просяпати - дати кисень корінцям. Якщо вже гарно починає розростатися кущик - полити міжряддя або під рослинку перебродженим курячим посадом, розведеним 1:10 з водою. Перед початком цвітіння робимо некореневі підживлення: добриво *Кеміра 20г* і «марганець» 4г на відро води (10л), потім приблизно через тиждень обробляємо препаратом *Завязь*. Після збору врожаю (до серпня) вносимо нітроамфоску, а восени - *Кеміру осін*, *Гармонію*.

Мульча допоможе при поливі

Особливу увагу приділяйте поливу при цвітінні й до збору ягід. Щоб було легше втримувати вологу, треба мульчувати міжряддя. Найкраще це робити гостинною (засипати голами з лісу шаром 4-5 см). Мульча добре зберігає вологу, ягоди завдяки їй лишаться чистими після дощу або поливу. А ще - мульча не дає рости дрібним бур'янам. Засипати її слід, коли вже добре розвинулися рослини, ви їх підживили й гарно розпушили міжряддя.

Чи можна використовувати для мульчування солому? Так, але разом із соломою ви занесете дуже багато насіння бур'янів, які зберігають схожість десятиліттями, та й при внесенні соломи треба додати азотних добрив.

Чи можна обійтись без поливу?

Так, можна. Багато моїх знайомих позбавили можливість поливати. І мають ягоду не лише для домашнього вжитку. Тільки в цьому разі потрібно вибирати сорти більш стійкі до посухи, з невеликою площею листової пластинки. Має велике значення - яка у вас земля, як швидко вона висихає. На наших наспинних грядках (хочу зауважити, що насипалася глина), на дуже важкій землі, що швидко висихає, розтріскується, добре ростуть такі сорти: *Присвята, Елькат, Луна, Хумі-Гранде, Симфонія, Біг-Бой, Ольвія, Чорний Принц, Факел, Весна, Ельсанта*. Ми свої грядки поливаємо в залежності від погоди, але не допускаємо, щоб земля пересихала. Без поливу врожайність таукож буде, але меншою.

Боротьба зі шкідниками та хворобами

Так, це мабуть одне з найголовніших питань. І починати треба також із ранньої весни. Як тільки починають оживати серцевинки кущиків суніці, по-перше, садіть якнайреальніше видалити старе хворе листя, потім обприскивати кожен кущик препаратом проти кліща, це може бути: *Актелік, Маршал, Цезар, Таурус*. Шорують з'являються нові побіги, препарати, та у я б радила купувати в спеціалізованих магазинах, де фахівці нададуть вам докладну інформацію щодо

